

paschatis, in postcommunione s. Joannæ Franciscæ de Chantal, in oratione pro prælatis et congregationibus eis commissis, et in postcommunione pro concordia in congregatione servanda.

87. Quomodo orationes extra missam et horas canonicas sunt concludendæ?

R. Brevi conclusione (1), nisi aliter in missali, breviario, rituali, aut peculiari aliqua lege sit dispositum (2). Conclusio brevis, si oratio dirigatur ad Patrem, est: *Per Christum Dominum nostrum, amen*; si fiat mentio Filii: *Per eundem Ch. Dom. nostrum*; et si dirigatur ad Filium: *Qui vivis et regnas per omnia sæcula sæculorum* vel *Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum*. Hæc conclusio juxta rubricas concordare debet cum ultima oratione, quæ concluditur.

88. Notandum orationes communiter dirigi ad Patrem, quia Christus Dominus Matth. VI sic nos orare docuit: *Pater noster, qui es in cœlis*; paucas tamen ad Filium, et nullas ad Spiritum Sanctum (3).

Titulus X.

DE EPISTOLA, GRADUALI, ALLELUJA, ET TRACTU, AC DE EVANGELIO.

Rub. 1. *Post ultimam Orationem dicitur Epistola: qua finita a Ministris respondetur Deo gratias. Et similiter quando leguntur plures Lectiones, post singulas dicitur, Deo gratias, præterquam in fine quintæ Lectionis Danielis in Sabbatis Quatuor Temporum, et in fine Lectionum Feriæ sectæ in Parasceve, et Sabbati Sancti.*

(1) S. R. C. 20 Dec. 1864, n. 5340, 2; 8 Ap. 1865, n. 5346.

(2) Gardellini instr. Clem. § 24, n. 23 et seq.

(3) Vid. Bened. XIV, de sac. m. sect. 1, n. 112; Bona rer. lit. 1. 2, c. 5 ad 5, Quarti p. 1, tit. 9, n. 17.

2. *Post Epistolam dicitur Graduale, quod semper dicitur præterquam Tempore Paschali, cujus loco tunc dicuntur duo versus, ut habetur in Rubrica in Sabbato in Albis.*

3. *Post Graduale dicuntur duo Alleluja, deinde Versus, et post Versum unum Alleluja. Tempore Paschali quando non dicitur Graduale, dicitur aliud Alleluja post secundum Versum: et quando dicitur Sequentia, non dicitur post ultimum Versum sed post Sequentiam.*

4. *A Septuagesima usque ad Sabbatum Sanctum non dicitur Alleluja, neque dicitur in Missis de Feria in Adventu, Quatuor Temporibus, et Vigiliis quæ jejuntur, exceptis Vigilia Nativ. Domini, si venerit in Dominica, et Vig. Paschæ et Pentecostes, ac Quatuor Temporibus Pentecostes. Nec dicitur in Festo ss. Innocentium, nisi venerit in Dominica.*

5. *A Septuagesima usque ad Pascha ejus loco dicitur Tractus: qui Tractus prædicto tempore in aliquibus Feriis non dicitur, ut suis locis ponitur, nec dicitur in Feriis a Septuagesima usque ad Quadragesimam, quando repetitur Missa Dominicæ.*

6. *Dicto Graduali, seu Alleluja, seu Tractu, dicitur Evangelium. Et in principio Evangelii dicitur Dominus Vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. Deinde Sequentia sancti Evangelii secundum N. R. Gloria tibi Domine. In fine Evangelii a Ministro respondetur Laus tibi Christe, quod etiam dicitur in fine illius partis Passionis, quæ legitur in tono Evangelii, præterquam in Parasceve. Postea, si dicendum est, dicitur Credo.*

89. Annotatur: 1º ad n. 4 dicitur: *A septuagesima usque ad sabbatum sanctum non dicitur Alleluja, scilicet in missis festivis, votivis et de tempore; sed licet non dicatur in missis de feria in adventu, dicitur tamen in dominicis, in festivis et votivis eodem tempore.*

2° Circa n. 5, notandum in missa de communi virginum *Vultum tuum* post septuagesimam, dicto versu post graduale, in tractu non esse repetendum *Audi filia*, sed proseguendum *Quia concupivit*, ne bis idem dicatur (1).

3° Sequentia tantum dicitur in his quinque missis, infra octavam paschatis, pentecostes et ss. Corporis Christi, in missa festiva septem dolorum B. M. V., et in missis de *Requiem*. In missa autem ss. nominis Jesu est omittenda (2).

Titulus XI.

DE SYMBOLO.

Rub. *Symbolum dicitur post Evangelium in omnibus Dominicis per annum (2), etiamsi in illis fiat de Festo, in quo alias non diceretur, vel Dominica racet. In tribus Missis de Nativitate Domini, et deinceps usque ad Octavam s. Joannis Apostoli inclusive. In Epiphania et per Octavam. Feria V in Coena Domini. In Paschate Resurrectionis et per Octavam. In Ascensione Domini et per Octavam. In Pentecoste et per Octavam. In Festo Corporis Christi et per Octavam. In omnibus Festis B. Mariæ et per Octavas. In Festis duodecim Apostolorum et Evangelistarum et per Octavas. In utraque Cathedra s. Petri, et in Festo s. Petri ad Vincula. In Festis Conversionis et Commemorationis s. Pauli Apostoli. In Festo s. Joannis ante Portam Latinam. In Festo s. Barnabæ Apostoli. In Festis Inventionis et Exaltationis s. Crucis. In Festo Cordis Jesu. In Festo pretiosissimi Sanguinis, et in Transfiguratione Domini. In Festis Angelorum. In Festis s. Josephi, sponsi Beatæ Mariæ Virginis. In Festo s. Mariæ Magdalencæ. In Festis quatuor Doctorum, vi-*

(1) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 24.

(2) S. R. C. 23 Jun. 1736, n. 3900-4049, 9; 16 Feb. 1737, n. 3907-4056, 9.

delicet, Gregorii, Ambrosii, Augustini et Hieronymi : additis Festis s. Hilarii, s. Francisci Salesii, s. Petri Damiani, s. Thomæ de Aquino, s. Isidori, s. Leonis I Papæ, s. Anselmi, s. Bonaventuræ, s. Alphonsi Mariæ de Ligorio, s. Bernardi, et s. Petri Chrysologi. Item in Festis sanctorum Doctorum Athanasii, Basilii, Cyrilli Alexandrini, Cyrilli Hierosolymitani, Gregorii Nazianzeni et Joannis Chrysostomi (3). In die Octava s. Joannis Baptistæ, et s. Laurentii. In Festo omnium Sanctorum et per Octavam. In Dedicatione Basilicæ ss. Salvatoris, et ss. Apostolorum Petri et Pauli. In Anniversario Dedicationis propriæ Ecclesiæ (4), et per Octavam. In die Consecrationis Ecclesiæ, vel Altaris. In Festis SS. quibus dedicata est Ecclesia (5), et ubi habetur Corpus, vel insignis Reliquia Sancti, de quo agitur (6). In die Creationis, et Coronationis Summi Pontificis, et in Anniversario ejusdem diei. In die et in Anniversario Electionis et Consecrationis Episcopi (7). Item in omnibus Festis, quæ in Dominicis, et infra Octavas celebrantur, in quibus ratione Dominicæ, et Octavæ dici debet (8). Item in Festo Patroni alicujus loci, vel Tituli Ecclesiæ (non autem alicujus Capellæ, vel Altaris) (9) et in Festis principalibus Ordinum, et per eorum Octavas, in Ecclesiis tantum illius Ordinis (10). Item dicitur Credo in Missis votivis, quæ solemniter pro re gravi, vel pro publica Ecclesiæ causa celebrantur, etiamsi dicantur in paramentis violaceis in Dominica (11).

90. Annotatur 1° In missis officii votivi, quod semel aut pluries in hebdomada vel mense recitatur, uti de ss. Sacramento, conceptione B. M. V. aut aliis, non dicitur symbolum, licet in festo dicatur, aut officium votivum sub ritu duplici fiat (1). Neque etiam dicitur in missa B. M. V. in

(1) S. R. C. 26 Aug. 1752, n. 4078-4227, 1; 21 Mart. 1795, n. 4315-4464, 1.

sabbato, in quo ejusdem B. M. V. officium sub ritu simplici recitatur.

2° *Symbolum dicitur in omnibus dominicis per annum*, etiam in vigiliis nativitatis Domini et epiphaniæ in dominica occurrentibus (1); non autem in missa dominicæ anticipatæ, neque in missa rogationum, si festum s. Marci in dominicam incidat, neque in votiva privata, quæ ob defectum visus in dominica celebratur, ut propriis locis dicitur.

Symbolum dicendum est in natali s. Joseph ac in ipsius festo patrocinii, etiamsi transferantur extra dominicam (2).

3° *In festis doctorum*. In hac rubrica missalis juxta recentiora decreta varii additi sunt sancti. Alii autem sine speciali concessione Apostolica aut legitima consuetudine addi nequeunt, cum ex his exemplis constet, hoc non fieri nisi per specialia decreta. Si tamen quidam sancti tanquam doctores ex concessione Apostolica aut consuetudine sub ritu duplici colantur, symbolum dicitur, modo habeant antiphonam *O doctor* et octavum responsorium *In medio*, secus autem non (3).

In secundariis festis, si quæ sub ritu duplici celebrentur de s. doctoribus, in quorum festis primariis symbolum dicitur, etiam recitatur (4). exemplo ducto a festis secundariis apostolorum, in quibus rubrica symbolum præscribit. Ratio est, quia hisce festis symbolum competit per se et ex causa quæ inseparabiliter concomitatur sanctos, de quibus agitur; ad differentiam festorum, quibus quasi per accidens convenit, et ratione celebritatis, quæ separabilis est a sanctis, et in uno eorumdem festo reperiri potest, non vero in altero.

4° Dicitur *in anniversario dedicationis ecclesiæ*, sive missa celebretur in ecclesia, cujus festum dedicationis agitur, sive in alia; quia missa dedicationis symbolum exigit sicut festa apostolorum et doctorum, ubicumque celebretur, ut

(1) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 30.

(2) Litteræ Apost. SS. D. Pii IX 7 Jul. 1871, n. 5487.

(3) S. R. C. 7 Sept. 1754, n. 4098-4247, 2; Merati p. 1, tit. 11, n. 7; Cavalieri t. 5, c. 12, n. 23.

(4) Cavalieri t. 5, c. 12, n. 57.

patet ex rubricis, quæ symbolum præscribunt in dedicatione ss. Salvatoris et in missa de communi dedicationis.

5° Dicitur *in festis sanctorum, quibus dedicata est ecclesia. Item in festo patroni alicujus loci, vel tituli ecclesiæ*. Sed not. 1° symbolum tantum dici in festo patroni seu tituli principalis, et non minus principalis (1). Si tamen sint plures patroni aut tituli æque principales, legitime constituti, qui sub eodem ritu dup. 1 cl. cum octava coluntur; in omnium festis dicitur. 2° Tantum dici in festo principali, non autem translationis aut alio secundo, nisi aliunde debeatur (2). 3° Symbolum dici in toto et solo termino tituli aut patronatus. Proinde si sit titulus aut patronus loci, symbolum dicitur in omnibus missis, quæ in quacumque ecclesia, oratorio aut loco privato istius regni, provinciæ, civitatis, oppidi aut pagi celebrantur, non tantum in die festo sed etiam infra octavam: in ecclesiis tamen regularibus non dicitur infra octavam ab ipsis regularibus, quia ad octavam patroni non tenentur, sed a sacerdotibus sæcularibus ejusdem loci, si ab his ibidem infra octavam celebretur, quia locus et missa symbolum exigunt. Si autem tantum sit patronus seu titulus ecclesiæ, et non loci, tunc tantum in illa ipsa ecclesia symbolum dici potest, et non extra eam, neque in ecclesiis aut oratoriis intra parochiam sitis, neque etiam a sacerdote illius ecclesiæ, cujus festum patroni agitur, si celebret in alia ecclesia licet missam sui patroni sub ritu 1 cl. (3): nisi missæ patroni seu tituli symbolum aliunde debeatur, v. g.

(1) S. R. C. 22 Aug. 1744, n. 4011-4160, 10.

(2) S. R. C. 19 Jun. 1700, n. 3416-3565, 7; 11 Maji 1743, n. 3994-4143, 6.

(3) S. R. C. 23 Mart. 1709, n. 3655-3804, 1; 6 Sept. 1845, n. 4886-5031; non obstante decreto 11 Ap. 1840, n. 4731-4878, 6, quia responsum hujus decreti: *Poterit in officio proprio conformari in recitatione symboli, dummodo non sit attendendum ratione corporis vel reliquæ: debet si celebret de officio ecclesiæ*, tantum respicit ecclesiam, in qua fit officium quod symbolum exigit, ut dicitur n. 101, non autem officium sacerdotis in alia ecclesia celebrantis: in hoc enim supposito decretum mandaret, ut sacerdos qui habet officium titularis, et celebrat in alia ecclesia, in propria missa symbolum recitare posset; et si celebraret de officio ecclesiæ, illud

si patronus sit apostolus, doctor, etc., in cuius missa etiam de die infra octavam in alia ecclesia dicitur, nisi infra octavam celebretur de martyre, confessore, etc. cui symbolum per se non competit, quia missæ martyris aut confessoris, licet in ea fiat commemoratio octavæ, non debetur symbolum nec ratione sui, nec ratione loci. 4° Nomine patroni, in cuius festo symbolum dicitur, non comprehendi patronos congregationum, societatum, studiorum et similibum (1).

6° Dicitur, *ubi habetur corpus vel insignis reliquia sancti, de quo agitur*, id est, talis reliquia, ut de sancto ratione ejus reliquiæ fiat officium duplex, quod vide tom. II, n. 108 : symbolum autem tantum dicitur in ipsa ecclesia, in qua habetur corpus vel insignis reliquia, et non extra eam (2). Si tamen de eodem sancto in eadem ecclesia celebrentur alia festa secundaria, v. g. translationis, in his omnibus modo sint duplicia, dicendum videtur (3). Item in festis beatorum, si eorum asservantur reliquiæ insignes, et de iis celebrare sit indultum, dicendum est symbolum (4).

In festo sacrarum reliquiarum seu sanctorum, quorum corpora vel reliquiæ in ecclesiis diœceseos asservantur, missa cum *Credo* celebranda est in solis diœceseos ecclesiis, in quibus asservantur reliquiæ insignes, et in aliis sine *Credo* (5).

7° In anniversario electionis et consecrationis *Episcopi*, sed in missa solemnī tantum, ut dictum est n. 30.

addere deberet, sive officium ecclesiæ hoc exigeret sive non, quod falsum esse patet. Symbolum in festo patroni et titularis dicitur ob solemnitatem et celebritatem, quæ tantum in proprio loco et propria ecclesia obtinent.

(1) S. R. C. 4 Aug. 1657, n. 1692-1839; 12 Mart. 1836, n. 4623-4772, 4; 18 Feb. 1843, n. 4814-4960.

(2) S. R. C. 2 Dec. 1684, n. 2924-3073, 1 et 2; 10 Jan. 1693, n. 3152-3301, 11.

(3) S. R. C. 11 Maji 1743, n. 3994-4143, 6; Gavantus p. 1, tit. 11, lit. h. contra Cavalieri t. 5, c. 12, n. 55.

(4) Halden p. 3, tit. 2; Mera'i p. 1, tit. 11, n. 10; Cavalieri t. 5, c. 12, n. 63.

(5) S. R. C. 11 Martii 1871, n. 5473.

8° In omnibus festis, quæ infra octavas celebrantur, in quibus ratione octavæ dici debet, etiamsi octavæ nulla commemoratio fiat.

9° Non autem alicujus capellæ vel altaris, nisi symbolum debeat ob extraordinarium populi concursum in missa solemnī aut alia ratione.

10° Dicitur in festis principalibus ordinum, scilicet in festis principalibus fundatorum seu institutorum ordinum religiosorum tantum, et non in festis aliorum sanctorum cujusque ordinis, quæ celebrantur etiam sub ritu dup. 2 cl. cum octava (1) non obstante consuetudine, quam abrogandam esse mandavit S. R. Congregatio (2); deinde autem iterum admittendam esse censuit (3). Dicitur autem in ecclesiis tantum illius ordinis, propter quam restrictionem et dec. S. R. C. (4) dicendum videretur, regulares in præfatis festis symbolum recitare non posse extra proprias ecclesias; Sacra tamen R. C. (5) declaravit regulares in casu symbolum addere posse in missa celebranda extra proprias sui ordinis ecclesias (6).

11° Item dicitur *Credo* in missis votivis, quæ solemniter pro re gravi, vel pro publica Ecclesiæ causa celebrantur.

Vid. n. 47. Et similiter dicitur in missa solemnī, sive festiva, sive votiva, quæ cantatur ob extraordinarium populi concursum (7), non tamen in aliis missis, quæ eadem occasione celebrantur, quia decreta citata id tantum permittunt pro unica missa, quæ solemniter cantatur.

12° Symbolum non dicitur in festis semiduplicibus, nisi occurrant infra octavam illud exigentem; 2° non dicitur in missa de feria aut vigilia, quamvis occurrat in festo aut infra

(1) S. R. C. 12 Mart. 1836, n. 4623-4772, 3.

(2) S. R. C. 22 Julii 1848, n. 4964-5125, 3.

(3) S. R. C. 17 Julii 1876, n. 5672, V.

(4) 25 Sept. 1706, n. 3605-3754, 1.

(5) 18 Dec. 1779, n. 4246-4395, 7.

(6) Vid. Guyetus l. 3, c. 28, q. 3, n. quinto, et contra Cavalieri t. 5, c. 12, n. 37 et 38.

(7) S. R. C. 1 Ap. 1662, n. 2011-2158; 13 Jun. 1671, n. 2390-2542, 2 et 5; 3 Sept. 1746, n. 4034-4183, 1.

octavam illud habentem, uti S. R. C. expresse statuit quoad missam rogationis in festo s. Marci (1).

13° Pro festis sanctorum plures memoriae juvandae causae dant has duas regulas : *da credit, muc non credit* : per *da* intelligunt doctores et apostolos, et per *muc* martyres, virgines et non virgines, confessores pontifices et non pontifices. Harum autem regularum, uti patet, plures sunt exceptiones.

Quare symbolum in quibusdam diebus aut festis praee aliis dicitur?

R. Uti communiter et generaliter dici potest, ob has tres causas, ob mysterium, doctrinam et celebritatem : 1° scilicet ratione mysterii, cujus mentio explicite vel implicite fit in symbolo, uti evenit in festis Domini et B. M. V. item in dominicis ob memoriam creationis; 2° ratione doctrinae non tam susceptae et propugnatae, quam verbo et scripto traditae; quae de causa dicitur in festis apostolorum et doctorum; 3° ratione celebritatis et solemnitatis dicitur in festis patronorum et aliis propriis locorum seu ecclesiarum, ad quae fit populi concursus (2).

Titulus XII.

DE OFFERTORIO, SECRETIS, PRAEFATIONIBUS, ET CANONE.

Rub. 1. *Post Symbolum, vel, si non sit dicendum, post Evangelium dicitur Dominus vobiscum, Oremus; deinde Offertorium. Postea fit oblatio cum Orationibus, ut in ordine Missae. Qua oblatione facta, dicuntur Orationes secretae, secundum numerum Orationum, quae clara voce in principio dictae sunt : sed ante primam Orationem*

(1) 5 Jul. 1698, n. 3328-3477, 17; Merati p. 1, tit. 11, n. 14; Cavalieri t. 5, c. 12, n. 16 et 17.

(2) Vid. Inn. III, l. 2, c. 50; Gavantus p. 1, tit. 11, lit. I et seq. Merati ibid. n. 4; Guyetus, l. 3, c. 28, q. 3; Cavalieri tom. 5, c. 12, n. 9 et seq., Quarti p. 1, tit. 11, expl.

non dicitur Dominus vobiscum, nec aliquid aliud, sed dicto Suscipiat Dominus sacrificium, absolute dicuntur; neque etiam ante secundam Orationem dicitur Oremus. Terminatur autem prima et ultima Oratio, ut dictum est supra in Rubrica de Orationibus : et secreto dicuntur usque ad illa verba in conclusione : Per omnia saecula saeculorum, quae clara voce proferuntur, et incipitur Praefatio.

2. *Praefationes autem dicuntur, ut in Ordine Missae annotatum est : et quae in Quadragesima, tempore Passionis, et Paschali, et infra Octavas propriae assignantur; dicuntur etiam in Dominicis, et Festis, quae illis temporibus celebrantur, nisi illa Festa propriam praefationem habeant.*

3. *Si infra Octavam alicujus Festi, quod habet Praefationem propriam, occurrat Festum ex majoribus non habens propriam Praefationem, dicitur Praefatio de Octava, quamvis de ea nulla fiat commemoratio in Missa.*

4. *In Missis votivis dicitur etiam Praefatio propria, si propriam habeant; si vero non habuerint, dicitur Praefatio de Tempore, vel octava, infra quam contigerit hujusmodi Missas celebrari : alioquin, Praefatio communis. Et quando aliqua Missa votiva pro causa publica solemniter celebratur, dicitur in cantu solemniter, ut in duplicibus. In Missis defunctorum quocumque tempore, semper dicitur Praefatio communis.*

5. *In Dominicis per annum, quando non habeatur Praefatio propria, dicitur Praefatio de Trinitate, ut annotatum jam est in ordine Missae.*

6. *Post Praefationem incipitur Canon Missae secreto : in quo serventur omnia, ut in ordine Missae. Ubi vero infra actionem Communicantes et Hanc igitur, vel alia variari contingit, suo loco in propriis Missis adnotatur.*

91. Undecim in ordine missae habentur praefationes, scilicet : 1^a de nativitate Domini, 2^a de epiphania, 3^a quadrage-

simalis, 4^a de cruce, 5^a paschalis, 6^a de ascensione Domini, 7^a de pentecoste, 8^a de ss. Trinitate, 9^a de B. M. V., 10^a de apostolis, et 11^a communis. Quando autem singulæ dicantur, ibidem in ordine missæ, et in proprio de tempore et de sanctis notatur. Solummodo notandum est 1° circa præfationem nativitatis Domini : quod, licet dicatur, in festo s. Joannis apostoli, non tamen in aliis missis sive festivis sive votivis, infra octavam nativitatis occurrentibus, quæ propriam præfationem habent (1) : item quod præfatio de nativitate, quæ in missali sub cantu feriali desideratur, in hoc cantu ad calcem missalis apponi possit pro missis votivis ss. Sacramenti et ss. Nominis (2).

2° Circa præfationem ss. Trinitatis : quod dicatur omnibus dominicis totius anni extra tempus quadragesimale et paschale, nisi occurrat festum aut octava, habens præfationem propriam (3).

3° Quoad præfationem B. M. V., quod in hac nominatio festi exprimitur; adeoque advertendum sit, quomodo in ordine missæ ante dictam præfationem vel in missis propriis hæc nominatio habeatur; aliter enim eadem exprimere non licet.

92. Quæ præfatio dicenda est in festis sanctorum et feriis?

R. 1° In festis sanctorum, si propriam præfationem habeant, ea semper dicenda est; si propriam non habeant, et octava, quæ propriam habet, occurrat, hæc de octava dicenda est etiam in festis 1 et 2 cl., quamvis octavæ nulla fiat commemoratio; si octava, quæ propriam habet, non occurrat, dicenda est de tempore, scilicet quadragesimalis, de cruce aut paschalis; et si tempus neque propriam habeat, semper dicitur communis, exceptis festis occurrentibus in dominicis, in quibus dicitur de ss. Trinitate, ut dictum est supra; numquam tamen dicitur præfatio festi propriam habentis, de quo in missa fit commemoratio.

(1) S. R. C. 16 Feb. 1781, n. 4252-4401, 3.

(2) S. R. C. 29 Feb. 1868, n. 5393, III.

(3) Dec. gen. 3 Jan. 1759, n. 4126-4275; item 18 Dec. 1779, n. 4246-4395, 19.

Not. si plures octavæ occurrant, quæ habent præfationem propriam, in missis festivis et votivis sanctorum dici præfationem de octava digniori, seu de qua fieret officium, si tale festum non occurreret (1).

2° In feriis dicenda est præfatio de tempore, si tempus propriam habeat, et alias communis. In missis autem feriarum et vigiliarum, quæ celebrantur infra octavam propriam præfationem habentem, et in quibus fit commemoratio octavæ, dicitur quoque præfatio octavæ, ut patet ex rubrica in missali posita 14 Decembris; si autem octavæ non fiat commemoratio, ut ubi celebrantur duæ missæ conventuales, dicitur semper de tempore vel communis, ut patet ex rubrica posita 15 Decembris (2).

93. Oratio *Hanc igitur* dicitur propria in vigiliis et infra octavas paschatis et pentecostes; *Communicantes* vero in iisdem vigiliis et infra easdem octavas, item infra octavas nativitatis Domini, epiphaniæ, et ascensionis, etiam in festis et votivis, quæ infra has octavas celebrantur, etiamsi de octava nulla fiat commemoratio, et missa festiva aut votiva præfationem propriam habeat (3). In missis tamen defunctorum *Hanc igitur* et *Communicantes* propria numquam dicuntur.

Titulus XIII.

DE COMMUNIONE, ORATIONIBUS POST COMMUNIONEM, ITE MISSA EST, VEL BENEDICAMUS DOMINO, DE BENEDICTIONE, ET EVANGELIO S. JOANNIS.

Rub. 1. *Expleto Canone, et aliis omnibus usque ad Communionem, ea peracta, dicitur Communio, et Ora-*

(1) Cavalieri t. 5, c. 14, n. 14.

(2) S. R. C. 23 Jun. 1736, n. 3895-4044, 31; 17 Dec. 1853, n. 5196, 5; Cavalieri t. 5, c. 14, n. 60 et 62.

(3) S. R. C. 7 Aug. 1627, n. 560-707, 2.

tiones post Communionem, eodem modo et ordine, ut in principio Missæ: et repetito Dominus vobiscum, dicitur, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, pro temporis ratione. Ite Missa est dicitur, quodcumque dictum est Gloria in excelsis. Cum non dicitur, ejus loco dicitur Benedicamus Domino. R. Deo gratias. In Missis defunctorum dicitur Requiescant in pace. R. Amen.

2. Dicto Placeat, datur Benedictio; quæ a Celebrante semper datur in Missa, præterquam in Missis defunctorum. Deinde legitur Evangelium s. Joannis, In principio, præmisso Dominus vobiscum, et Initium, ut moris est: quod Evangelium numquam prætermittitur in Missa, nisi quando fit de Festo in aliqua Dominica vel Feria, quæ habet Evangelium proprium, quod legitur ejus loco. Excipitur Dominica IV adventus, cujus Evangelium non legitur in fine Missæ, quando in ea occurrit Vigilia Nativitatis Domini, quia nec in Officio lectum est. In tertia Missa de die Nativitatis Domini, legitur in fine Evangelium de Epiphania Cum natus esset Jesus. Et in Dominica Palmarum in Missis privatis legitur Evangelium, quod ponitur in benedictione Palmarum, quod etiam lectum est in Officio. In Vigiliis, quæ occurrunt in Quadragesima, vel Quatuor Temporibus, non legitur Evangelium Vigiliæ in fine Missæ. Et similiter in Missis votivis numquam legitur in fine aliud Evangelium, nisi s. Joannis.

94. Annotatur circa evangelium in fine missæ: quod sicut evangelium proprium feriæ majoris, sic etiam evangelium vigiliæ extra quadragesimam et quatuor tempora legatur loco evangelii s. Joannis, exceptis festis 1 cl., in quibus nihil fit de vigilia. Item licet de vigilia in adventu nihil fiat in officio; extra quatuor tamen tempora ejus evangelium in fine missæ legendum est (1). 2º Quod per missas privatas

(1) S. R. C. 16 Feb 1781, n. 4252-4401, 4.

in dominica palmarum, in quarum fine legitur evangelium benedictionis palmarum, intelligantur omnes missæ, quibus non præmittitur benedictio palmarum. 3º Si evangelium dominicæ, feriæ aut vigiliæ idem sit cum evangelio festi; quod illud non repetatur in fine missæ, sed legatur evangelium s. Joannis (1). 4º Quod, quando dicuntur duæ missæ conventuales, de festo et de feria aut vigilia, in utriusque fine legatur evangelium s. Joannis, quia sicut in neutra fit commemoratio alterius, sic etiam in neutra aliud evangelium dicitur nisi s. Joannis (2).

Titulus XIV.

DE ORDINANDA MISSA EX SUPRADICTIS RUBRICIS.

Rub. Supradictis Rubricis cognitis, si quis velit ordinare Missam diei, recurrat ad Ordinarium Missarum de Tempore vel de Sanctis, secundum qualitatem officii. Si proprium non habeat, recurrat ad Commune sanctorum. Si de Feria agendum sit, et propria Missa non fuerit de Feria, dicatur Missa præcedentis Dominicæ, omissis Gloria in excelsis et Symbolo; præterquam Tempore Paschali, in quo semper dicitur, Gloria in excelsis, ut supra, excepta Missa Rogationum: et in Adventu prætermittitur Alleluja post Graduale cum suo Versu. Si dicenda sit Missa votiva, requiratur post commune Sanctorum suo loco. Si plures Orationes dicendæ sint, requirantur post Missas votivas suo loco de singulis rebus singulæ. Si pro defunctis dicenda sit Missa, habetur post Missas votivas, cum collectis diversis circa

(1) S. R. C. 5 Maji 1736, n. 3894-4044, ad tit. 26, d. 8; 4 Sept. 1773, n. 4218-4367; 27 Jan. 1877, n. 5681; Gardellini ad dec. 4399-4549, in not. ad 7.

(2) Quarti hoc loco.